Skjebnevalget for Amazonas

nrk.no/urix/xl/frykter-for-amazonas-fremtid-dersom-bolsonaro-vinner-1.18060237

Hilda Lishaugen Nyfløt

October 23, 2026

De siste ukene har Amazonas trolig blitt påtent flere steder.

Brasilianske myndigheter etterforsker
om det kan være Bolsonaro-tilhengere.

Tilhengere har også truet med å invadere et beskyttet urfolks-territorium valgdagen.

Publisert 23. okt. 2026 KL. 20:43
Oppdatert 23. okt. 2026 KL. 21:29

– Med fare for å høres alarmistisk ut, så kan valget av Flávio Bolsonaro bety slutten for Amazonas.

Talsperson Claudio Angelo i Klima-observatoriet i Brasil snakker i ett. Han jobber i et brasiliansk nettverk av miljøorganisasjoner og er oppriktig bekymret.

– Dette er svært alvorlig, sier talsperson Claudio Angelo i Klima-observatoriet i Brasil.

Foto: Renato Parada / NRK

I flere år har forskere advart mot at Amazonas, verdens største regnskog, er nær en kollaps.

En god del kan omdannes til en tørr savanne innen 2050. Det vil igjen skape mindre regn i skogen.

Både avskoging og klimaendringer truer.

– Vi har en presidentkandidat som har sagt at han vil styre på samme måte som faren sin, sier Claudio Angelo.

Det betyr økt avskoging og forsøk på å bringe kontrollorganene til taushet, mener han.

– Farens regjering er uten sammenligning den verste regjeringen vi har hatt for Amazonas siden landet fikk demokrati etter diktaturet.

Storfe- og soyadrift er de to viktigste årsakene til avskoging i Brasil. Landet er også verdens største eksportør av begge varer.

Foto: Hilda Lishaugen Nyfløt / NRK

Skjebnevalg i Brasil

Søndag kan en klimafornekter bli valgt til Brasils neste president. Senator Flávio Bolsonaro fra Det liberale partiet (PL) er favoritt til å vinne.

Han er sønn av tidligere president Jair Bolsonaro, som soner 27 år fengsel for statskuppforsøk etter at han nektet å akseptere valgnederlaget forrige valgrunde.

Far og sønn Jair og Flávio Bolsonaro tror ikke på menneskeskapte klimaendringer.
Foto: EVARISTO SA / AFP,NTB

Den 45 år gamle sønnen fra ytre høyre har lovet å gjøre det lettere utnyttet Amazonas´ naturressurser.

Da faren var president, økte avskoging i perioden med 60 prosent. Under den sittende Lula da Silva-regjeringen har avskogingen falt med 71 prosent.

– Vi skal respektere den private eiendomsretten, sa Flávio Bolsonaro selv på et valgkampmøte nord i Amazonas denne uka.

– Dere skal kunne dyrke jorden, drive med kveg og gjøre hva dere vil på deres egen eiendom. Det dere utvinner eller produserer fra jorden, tilhører dere. Disse miljømessige hindringene, begrunnet med ideologi, skal bort, sa han, ifølge storavisa Folha de S. Paulo.

Flávio Bolsonaro fra Det liberale partiet (PL) leder meningsmålingene over Lula da Silva fra Arbeidernes parti (PT).

Foto: Ettore Chiereguini / AP,NTB

Tredoblet antall skogbranner

En ny Bolsonaro-regjering vil stake ut en helt ny kurs for Amazonas. Forventningene er høye. Samtidig, siden første valgrunde i Brasil 4. oktober, har antall skogbranner i Amazonas tredoblet seg.

Myndighetene etterforsker nå om brannene kan ha blitt påsatt av politiske grunner.

Brannmannskap på vei til brannene i Autazes i delstaten Amazonas i forrige uke.

Foto: Edmar Barros / AP,NTB

– Vi har allerede fått flere meldinger om at gullgravere og personer, som driver ulovlig virksomhet, vil invadere urfolksterritorier, sier Adriana Ramos til NRK.

Hun er direktør for Den brasilianske miljø- og urfolksorganisasjonen Instituto Socioambiental (ISA).

Talemeldingene hun snakker om ble sendt til Parakanã-urfolk, som bor på det vernede territoriumet Apyterewa, skriver Folha de S. Paulo.

Der har kvegbønder bygget en ulovlig landsby, som de nekter å flytte fra. Invasjonen skal skje på valgdagen, ifølge meldingene.

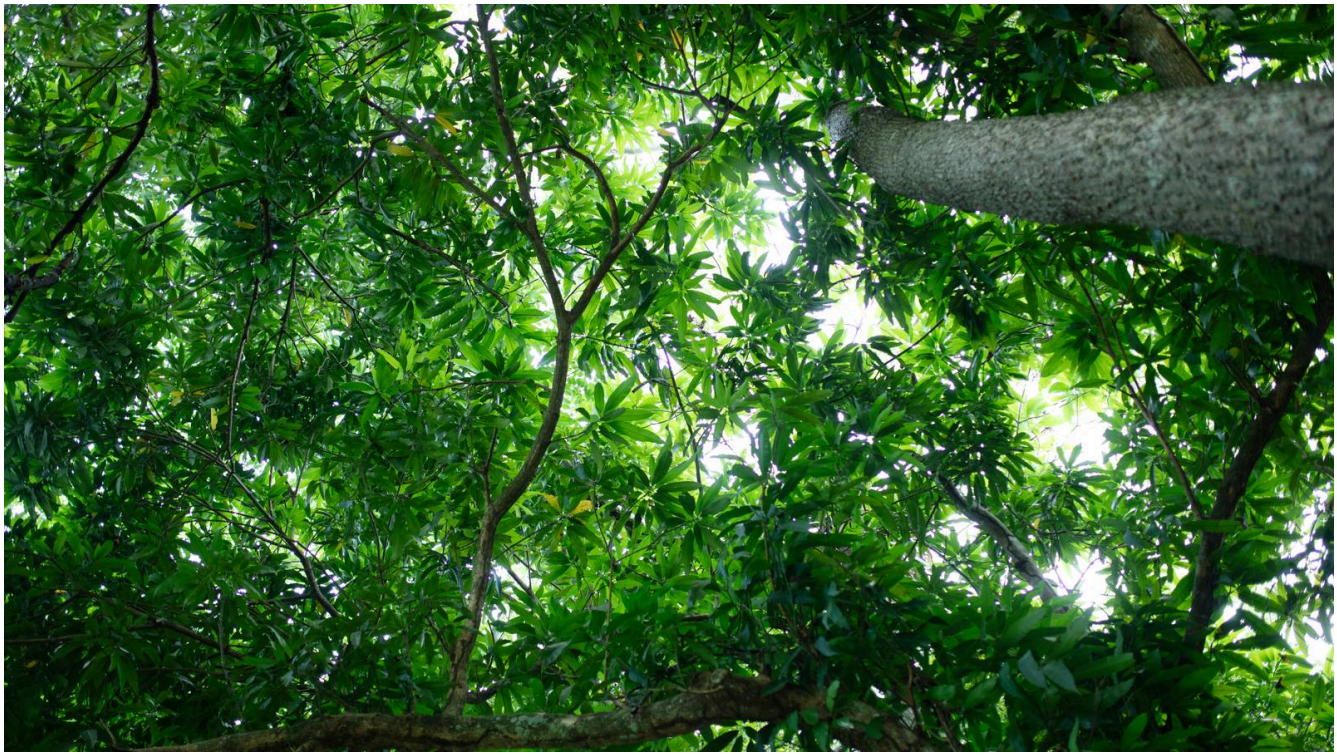

Den ulovlige landsbyen Renascer er bygd på urfolksterritoriet Apyterewa i delstaten Para i Brasil.
Foto: Fabiano Maisonnave / AP,NTB

Bolsonaro har også signalisert at hans første handling vil være å oppheve en rekke tiltak og dekreter, forteller Adriana Ramos.

Flávio Bolsonaro har også sagt at han vil få slutt på ulovlig avskoging innen 2029.

– Med flertall i kongressen kan ulovlig avskoging stanses ved å endre regelverket. Alt det som i dag regnes som ulovlig, kan gjøres til lovlig avskoging gjennom endringer i loven, sier Adriana Ramos, som ikke vil bli avbildet i denne artikkelen som følge av de økte spenningene i Brasil.

60 prosent av Amazonas ligger i Brasil, men regnskogen ligger også i Peru, Colombia, Bolivia, Ecuador, Venezuela, Guyana, Surinam og Fransk Guyana.

Foto: Hilda Lishaugen Nyfløt / NRK

– Mest miljøfiendtlige som noen gang er valgt

Det liberale partiet (PL) har nå fått den største bolken i Senatet med 28 seter. Lula da Silvas Arbeidernes parti (PT) har til sammenligning ni.

Det skjedde under første runde i presidentvalget denne måneden, da to tredjedeler av Senatet og hele Representantenes hus ble valgt på nytt.

Luiz Inacio Lula da Silva stiller i et presidentvalg for sjuende gang som 80-åring. Blir han valgt, vil ha gå inn i sin fjerde presidentperiode.

Foto: GLEDSTON TAVARES / REUTERS,NTB

– Vi har valgt en Kongress, både i Representantenes hus og Senatet, som er den mest miljøfiendtlige som noen gang er valgt. Mange av dem som forsvarte miljøfiendtlige saker i forrige periode, har kommet tilbake, sier Raoni Rajão ved det føderale universitetet i Minas Gerais (UFMG) til NRK.

Han er miljøforsker og professor.

Miljøforsker Raoni Rajão ved det føderale universitetet i Minas Gerais (UFMG) mener den nyvalgte Kongressen i Brasil er den mest miljøfiendtlige som noen gang er valgt.

Foto: Hilda Lishaugen Nyfløt / NRK

Det finnes en rekke lovforslag som venter på behandling i Kongressen, som gruvedrift på urfolksland, svekkelser av miljølovgivning og et forslag som gjør det vanskeligere å gi bøter for miljøkriminalitet, forteller han.

– Dette vil blokkere det viktigste verktøyet for miljøkontroll, uansett hvem som vinner, sier han.

Under Lulas siste regjering, har det blitt satt i gang tiltak for å blokkere tilgang til lån for dem som har mottatt miljøsanksjoner på verneområder eller drevet ulovlig avskoging siden 2019.

Det er tiltak som kan omgjøres.

– De som raserer regnskogen, gjør det for å selge soyabønner eller kjøtt. Denne ekstra produksjonen eksporteres til EU og hovedsakelig Kina gjennom store multinasjonale kjøtteksportører børsnotert i New York.

Derfor har markedet en viktig rolle for å bremse denne miljøfiendtlige agendaen, mener forsker Raoni Rajão.

– Vi må først og fremst slå fast at det allerede finnes flere trusler på bordet, sier han.

Ingen regnskog er større og viktigere enn Amazonas. Skogen er minst 50 millioner år gammel.
Foto: Hilda Lishaugen Nyfløt / NRK

Legge press på Bolsonaro

Det farligste med Bolsonaro, er at han gir makt og ryggdekning til folk som ønsker å grave etter gull eller bringe inn kveg, mener Erik Solheim, tidligere miljø- og utviklingsminister.

– Med Bolsonaro risikerer du at statens makt beskytter de som av ulike, økonomiske motiver vil ødelegge Amazonas, sier Solheim.

Daværende statsminister Jens Stoltenberg, den gang miljø- og utviklingsminister Erik Solheim sammen med Brasils miljøminister Carlos Minc (t.h.) i regnskogen i Amazonas. Norge har gitt milliarder for å bremse avskogingen i verdens viktigste regnskog.

Foto: Bjørn Sigurdsøn / NTB

Sammen med daværende statsminister Jens Stoltenberg kom han opp med Regnskog-initiativet (NICFI), for å premiere bevaring av Amazonas med milliarder av norske kroner.

Han har også vært sjef for FNs miljøprogram (UNEP).

Regnskogbevaring har vært hans hjertesak lenge.

– Her må alle gode krefter i Brasil og utenfor Brasil stå sammen og legge et kraftig press på Bolsonaro for å ta kontroll og stoppe de folkene som vil ødelegge regnskogen, sier han.

Kambeba-urfolk på vei til en båt som fraktet dem til stemmelokalet under første presidentvalgrunde 4. oktober. Det finnes til sammen 391 urfolksgrupper i Brasil, rundt halvparten bor i Amazonas.

Foto: MICHAEL DANTAS / AFP,NTB

En ny Bolsonaro-regjering vil føre til betydelig økt avskoging, men vil ikke ødelegge Amazonas, mener Solheim.

Blir Flávio Bolsonaro valgt søndag, tror han det blir det viktig å oppfordre Bolsonaro til å redusere avskoging for at Brasil skal ha et godt, internasjonalt omdømme, slik mange eksportbedrifter er opptatt av.

Erik Solheim tror ikke Flávio Bolsonaro vil kunne ødelegge Amazonas.

Foto: Cornelius Poppe / NTB

– Det mest avgjørende er å hjelpe til å finne en politikk som gjør at folk kan leve gode liv i Amazonas uten å ødelegge skogen, sier Solheim.

Flere har kritisert Lula da Silva for å ikke gjøre nok for å finne et alternativ til de som driver ulovlig arbeid i Amazonas.

I byen Novo Progresso, fikk Lulas parti 55 prosent av stemmene under valget i 2010.

Etter en rekke statelige tiltak på avskoging i området, stemte mer enn 84 prosent på Bolsonaro i første valgomgang 4. oktober i år.

Ytre høyre har blitt langt mer populære blant velgere i de ni Amazonas-delstatene siden 2010.

Historisk lav avskoging

I forrige uke kom nyheten om at avskogingen i Amazonas har falt til sitt laveste nivå på nesten 40 år, ifølge brasilianske myndigheter.

Basert på satellittbilder fra august 2025 til juli 2026, har over 3300 kvadratkilometer regnskog blitt borte, noe som tilsvarer rundt 462 000 fotballbaner.

Det er det laveste tallet siden målingene startet i 1988.

Selv har Bolsonaro sagt at han vil hjelpe delstatene med å slukke skogbranner, men ikke konkret hvordan.

USA: Her avgjøres mellomvalget

21 min • Nyheter

Fortsett å lytte i NRK Radio

Publisert Oppdatert